

CODA MUSEUM

BEHIND THE SCREENS

50 JAAR COMPUTERKUNST

//: INTERACTIEF

//

Online, interactief en eindeloos veel enen en nullen in algoritmes en coderingen; digitale kunst neemt in al haar vormen en uitvoeringen een steeds grotere plek in. De groepstentoonstelling ***Behind the screens – 50 jaar computerkunst*** geeft met ruim 50 werken van 29 kunstenaars een beeld van de verschillende vormen van digitale kunst en de ontwikkelingen vanaf de jaren zeventig tot heden. Een groot deel van de kunstwerken in deze tentoonstelling is afkomstig uit een particuliere collectie uit Apeldoorn die een aantal iconische kunstwerken omvat en een beeld geeft van de ontwikkeling van digitale kunst.

Deze uitgave neemt je mee door de tentoonstelling en nodigt je uit om digitale kunst van toen en nu te ontdekken.

DE EERSTE PIONIERS

Kunstenaars experimenteren al sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw met computers. De beroemde Amerikaanse kunstenaar **Andy Warhol** (1928-1987) maakte in 1985 als eerste een digitaal portret, in dit geval van de zangeres Debbie Harry. Hij maakte dit portret live op het podium met het grafische programma ProPaint tijdens de presentatie van de eerste Commodore Amiga 1000 computer (toentertijd de concurrent van Apple MacIntosh).

Een andere pionier is de Koreaans-Amerikaanse kunstenaar **Nam June Paik** (1932-2006). Hij onderzocht de technieken van de toekomst nog voor het digitale tijdperk vorm kreeg. Behind the screens toont zijn werk *Internet Dweller*. Deze 'Internet Dweller' bewoont het internet en is opgebouwd is uit technologie. Paik blikt met dit werk in de jaren negentig terug op belangrijke uitvindingen in elektronische media uit de jaren vijftig. Verwonder je over zijn visionaire blik!

OPGAAN IN DAT WAT JE ZIET

Kunst ervaren via een scherm kan een enorm aangrijpende, meeslepende en intensieve ervaring zijn: je kunt volledig opgaan in dat wat je ziet. Door de relatief korte afstand tussen de kijker en het beeld op een groot scherm, een mobiel of iPad ontstaat het gevoel dat je deelneemt aan een verhaal of je onderdeel bent van het getoonde. Het is een beetje als het lezen van een boek waar je helemaal in opgaat en dat je meeneemt naar een andere wereld, maar bij het lezen van een boek worden je verbeeldingskracht en fantasie vaak anders aangesproken en gestimuleerd dan bij het kijken naar kunst op een scherm.

DAVID HOCKNEY EN DIGITAL PAINTING

Ook beeldend kunstenaar **David Hockney** (1937) is een pionier. Hockney experimenteerde al in 2007 met zijn iPhone en vanaf 2010 besloot hij ook zijn iPad en stylus te gebruiken. Hockney is gefascineerd door de invloed van technologie op kunst en de mogelijkheden die technologie biedt om te kunnen experimenteren met nieuwe perspectieven en een steeds wisselende blik op de omgeving. Speciaal voor hem werd een nieuwe versie van de Brushes-app gecreëerd.

DE NATUUR ALS INSPIRATIE

David Hockney maakte van maart 2020 tot en met de zomer van 2021 meer dan 100 werken op zijn iPad. Deze iPadschilderijen zitten bomvol kleur, licht en dynamiek en geven talloze impressies van de lente in de omgeving van zijn Franse huis in Normandië. De werken werden op groot formaat getoond in de reizende tentoonstelling *The arrival of Spring, Normandy, 2020* en dompelen je onder in een andere wereld.

DATAKUNST

Hoe kan een reeks getallen of statische waarden een kunstwerk verbeelden? Datakunst of 'data-driven art' is een kunstvorm die gebruikmaakt van een verzameling data om emoties over te brengen op de toeschouwer. Een voorbeeld is de serie *Moodjam* van de Amerikaanse kunstenaar **Laurie Frick** (1955). *Moodjam* is een online-dagboek waarin je je stemmingen kunt laten zien in kleurenpatronen. De centrale vraag die Frick zichzelf stelde was **'Kan kleur je stemming beter weergeven dan woorden dat doen?'** Ze registreerde haar stemmingen per dag en per week.

NFT

Een **Non Fungible Token** of kortweg NFT is voor veel mensen een ongrijpbaar fenomeen. Is het een nieuw statussymbool? Iets om jezelf mee te kunnen onderscheiden? Of is het juist een heel open, nieuwe manier om kunst toegankelijk te maken? Redacteur Ayrton van Noort van *Mr. Motley* zegt er in een artikel van 16 september 2022 dit over:

“ Een Non-fungible Token (NFT) is een bonnetje. Een digitaal bonnetje. In dit digitale bonnetje wordt bijgehouden wat is verkocht, van wie het is gekocht en aan wie het is verkocht. Het is belangrijk om te begrijpen dat de NFT niet hetzelfde is als het kunstwerk. Wie een NFT koopt van een digitaal kunstwerk heeft in werkelijkheid een digitaal bewijs van authenticiteit gekocht. Zie het als het verschil tussen het originele schilderij en de poster die je koopt in de museumwinkel. Iedereen kan voor weinig geld een kopie van het werk kopen, maar er is maar één origineel en dat is natuurlijk veel geld waard. De NFT is een manier om schaarste te creëren. ”

In *Behind the screens* is het werk *NFT's in slideshow* te zien van Harm van den Dorpel, Jan Robert Leegte en Rafaël Rozendaal. Dit werk bestaat uit een scherm dat NFT's toont. In tegenstelling tot de definitie van Ayrton van Noort worden NFT's in en met dit werk alsnog een kunstwerk of, zo je wil, onderdeel van het eigenlijke kunstwerk.

Lees het hele artikel van Ayrton van Noort via de QR-code.

ONTDEK DE KUNSTWERKEN IN BEHIND THE SCREENS!

Hieronder vind je, op alfabetische volgorde, een aantal kunstenaars die met werk vertegenwoordigd zijn in *Behind the screens*. Zoek ze op in de tentoonstelling en laat je creativiteit de vrije loop!

CONSTANT DULLAART

Jennifer in Paradise begint als een privé-vakantiefoto gemaakt in 1987 door Photoshopoprichter John Knoll. Hij gebruikt de foto als testfoto voor de eerste demoversie van het wereldberoemde fotobewerkingsprogramma Photoshop. *Jennifer in Paradise* groeit uit tot een waar kunstwerk als kunstenaar Constant Dullaart de foto 'shopt' met, hoe kan het ook anders, Photoshop. Dullaart gebruikt de vakantiefoto van Knoll in verschillende kunstwerken waarbij hij het plaatje in talloze bewerkingen en variaties toont. Zijn werk in *Behind the screens* wordt ook wel een **lenticulair** of **lenticulaire print** genoemd. Dit is een druktechniek waarmee je, afhankelijk van je perspectief, telkens een ander beeld ziet. Door de kijkhoek te veranderen, lijken de beelden in elkaar te vloeien. Denk maar aan ansichtkaarten die je beweegt waardoor het beeld telkens verschuift en verandert. Dullaart doet tegenwoordig onderzoek naar nepaccounts op social media, reclame en propaganda en reflecteert met zijn werk op de sociale en culturele effecten van nieuwe media.

Constant Dullaart, uit de serie *Jennifer in Paradise*, 2015, lenticulaire print

WELCOME TO THE REAL WORLD?

Inmiddels weten mensen wel dat een foto niet altijd een waarheidsgetrouwe registratie van de werkelijkheid is maar dat een foto ook bewerkt, gefilterd en gemanipuleerd kan zijn. Populaire apps als Instagram geven je de mogelijkheid om beelden te bewerken tot je een geïdealiseerde versie van jezelf en de wereld om je heen kunt tonen.

>> HOE ZIET JOUW IDEALE WERELD ERUIT? WAT IS JOUW 'PARADISE'?

In welke vorm zou je dat paradijs willen tonen? Een schilderij, boek, beeld of toch liever digitaal?

Sol LeWitt, *Five geometric figures in five colors*, 1986, zeefdruk

SOL LEWITT

De Amerikaanse kunstenaar Sol LeWitt (1928-2007) wordt wel gezien als de pionier van minimal art en conceptuele kunst; een kunststroming die meer nadruk legt op ideeën en het concept dan op de materiële uitvoering. Anders gezegd: het idee of concept is de kern van het kunstwerk. LeWitt liet zijn concepten vaak uitvoeren door assistenten. Hij werkte veel met basisvormen zoals de bol, de driehoek en de kubus, meestal in glad en wit materiaal. Ook vorm, structuur, ordening en maatvoering zijn belangrijk in zijn werk.

WIE IS DE KUNSTENAAR?

Als het idee ontstaat in het brein van de kunstenaar en wordt uitgevoerd door assistenten is het dan nog altijd een kunstwerk van de kunstenaar of is het een gezamenlijk kunstwerk?

>> WAT VIND JIJ BELANGRIJK(ER)?

- Kunst maken
- Kunst bezitten
- Genieten van kunst
- Kunst laten zien
- Kunst in fysieke of digitale vorm?

Hiroshi Kawano, *Artificial Mondrian, nr 25 KD 53*, 1969, met de computer gegenereerd schilderij, gouache op papier

HIROSHI KAWANO

Hiroshi Kawano (1925-2012) was een Japans filosoof die op geheel eigen wijze een van de pioniers van digitale kunst werd. In tegenstelling tot kunstenaars die computers ontdekten om hun kunstwerken mee te realiseren, experimenteerde Kawano vanuit zijn werk als filosoof met theoretische modellen en de logica die tot een artistieke creatie konden leiden. Zijn focus in computergestuurde kunst lag met name op het gebied van beeldende kunst en muziek.

Piet Mondriaan schreef ooit dat *“kunst altijd in beweging moet zijn, op zoek naar pure schoonheid”*.

Mondriaan was voortdurend op zoek naar pure schoonheid. Hij gebruikte eenvoudige elementen en primaire kleuren om harmonie te vinden *“die de volgorde weergeeft waarin het universum werkt, de wiskundige wetten die het in evenwicht houden, zelfs als het constant in beweging is.”*

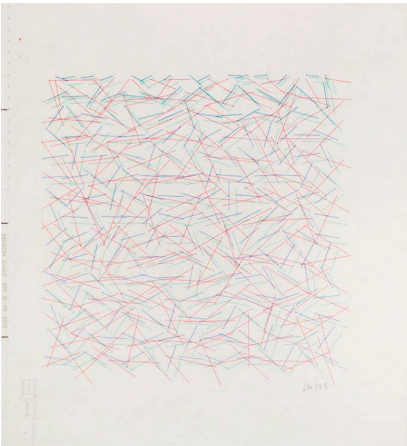

WAARIN VIND JIJ SCHOONHEID?

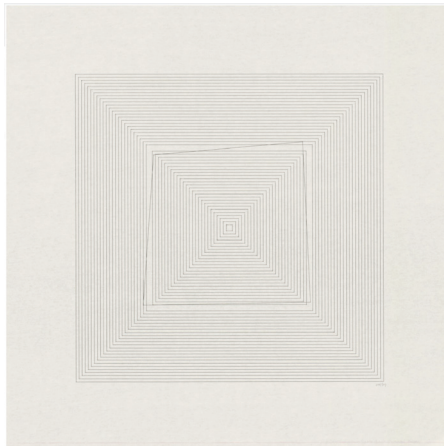
WAAR HEB JIJ BEHOEFTE AAN IN TIJDEN VAN CHAOS?

VERA MOLNÁR

Vera Molnár wordt wereldwijd gezien als een van de eerste pioniers op het gebied van computerkunst. Bovendien is zij een van de eerste vrouwelijke kunstenaars die plottertekeningen maakte en computers, algoritmes en geometrische vormen gebruikte in en voor het realiseren van haar werken. Onlangs maakte zij – op 98-jarige leeftijd – haar eerste NFT.

Vera Molnár, *Inclinaisons*, 1971, plottertekening, inkt op papier

Vera Molnár, *zonder titel*, 1986, inkt op papier

Een van de vragen die aan de basis staat van het werk van Vera Molnár is:

WHAT IF? // WAT ALS?

Toeval speelt een belangrijke rol in haar werk maar ook de vragen '**Waar ben ik naar op zoek?**' en '**Hoe breng ik dit de wereld in?**' Als jij jezelf deze 2 vragen stelt? Wat zijn hierop jouw antwoorden?

JODI

JOAN HEEMSKERK & DIRK PAESMANS

Het kunstwerk dat je in de tentoonstelling ziet gaat over het onklaar maken van Google Maps. Alle bekende iconen van Google Maps gaan hun eigen gang en dansen over het scherm.

WEET JIJ NOG WAAR JE BENT?

Google Maps is een app die je op weg helpt van de ene naar de andere bestemming, maar soms kan verdwalen je juist op de meest bijzondere plekken brengen.

Probeer een van de icoontjes te volgen.
Weet jij nog waar je bent?

EEN ANDERE DIMENSIE?

De wanden in deze tentoonstelling zijn zwart; bijna als één groot computerscherm waarop allerlei beelden, kleuren en vormen voorbijkomen.

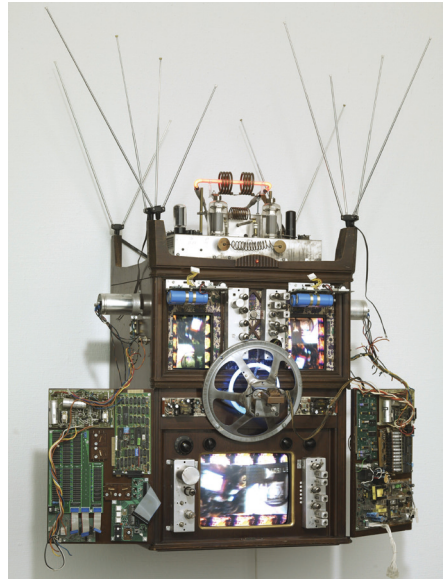
Is dat wat je ziet op de computer een andere dimensie, een parallelle wereld of de echte wereld voor jou? Wat is de werkelijke wereld eigenlijk?

Kijk nog eens naar het werk *Table Border* van kunstenaar Jan Robert Leegte. In zijn werk is een zwart gat geschilderd. Als je hier heel lang naar kijkt kun je de sensatie ervaren in een zwarte gat te verdwijnen.

>> WAT IS JOUW ERVARING BIJ DIT WERK?

NAM JUNE PAIK

Het werk van Nam June Paik (1932-2006) gaat over hoe beelden worden geïnterpreteerd en hoe een stroom van beelden onze toekomst zal gaan bepalen. Zijn werk is niet alleen filosofisch van aard maar ook utopisch. *Internet Dweller* van Paik is een fictief wezen dat het internet bewoond en opgebouwd is uit technologie. Paik blikt met dit werk in de jaren negentig terug op belangrijke uitvindingen in de elektronische media van de jaren vijftig.

Nam June Paik, *Internet Dweller*, 1994, hout, tv-toestellen, video

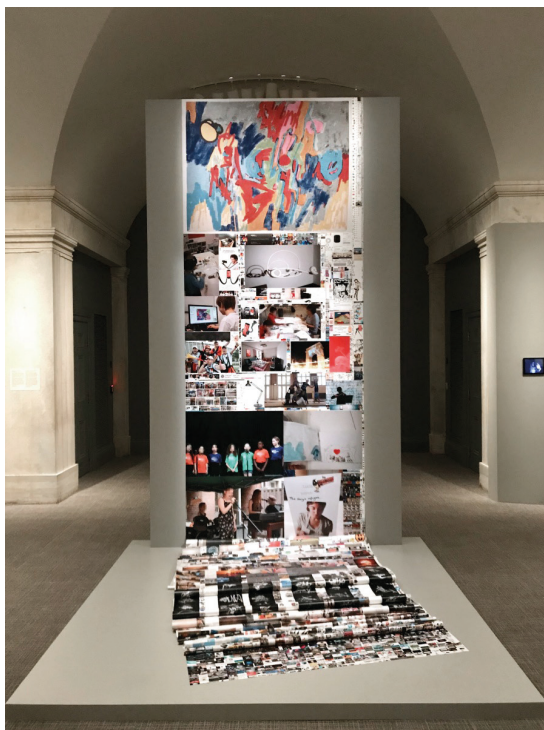
GEEF EEN IMAGINAIRE DRAAI AAN HET STUURWIEL!

We zijn vijftig jaar verder en het is 2083. We zijn continu verbonden met internet.

Wie heeft de regie? Jij als mens van vlees en bloed? Artificial intelligence? En heeft de mens in 2083 nog enige vorm van controle of is dat overgenomen door algoritmen? Heb je een chip in je hoofd, een chip in je hand of helemaal geen chip?

EVAN ROTH

Evan Roth, *Internet cache self-portrait*, installatie, 2021, papieren uitdraai van foto's; zelfportret en internetfoto's

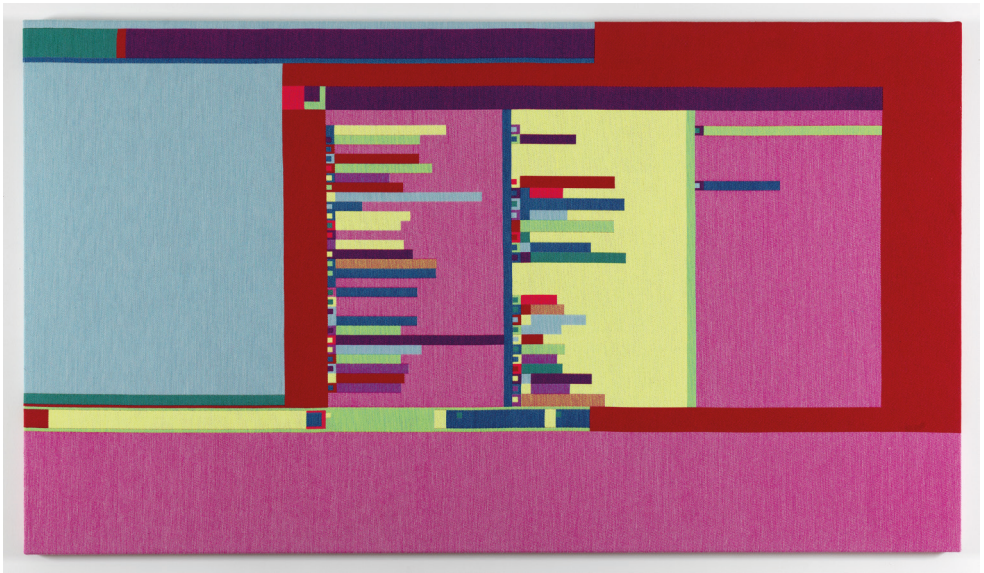
ZOEK JEZELF – WIE BEN JIJ EN WIE IS DE ANDER?

Heb je jezelf wel eens gegoogeld? Hoe ziet jouw digitale vorm of versie eruit als je je naam intikt? Soms komen daar de meest wonderlijke zoekresultaten tevoorschijn. Opeens zie je dat voor jou onbekende mensen en situaties verbonden zijn aan jouw naam. Of je staat ongevraagd in beeld op foto's van een feestje. Je staat genoteerd als eigenaar van een bakkerij of als winnaar van een paardrijwedstrijd terwijl je nog nooit op een paard gezeten hebt...

>> WIE BEN JIJ IN DE WERELD VAN GOOGLE?

RAFAËL ROZENDAAL

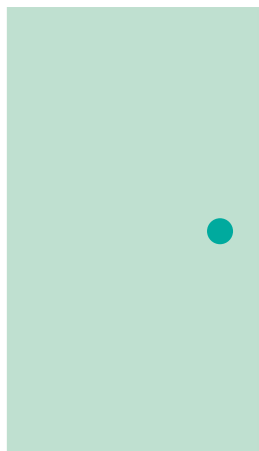

Rafaël Rozendaal, *Abstract Browsing 16 10 03 (Ikea)*, wandkleed, 2016, achterkant van een website, uitgevoerd in textiel (acrylwool)

PETER STRUYCKEN

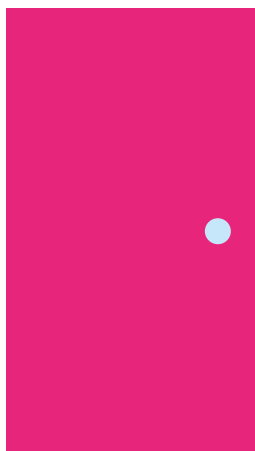
Peter Struycken (1939) is niet alleen beeldend kunstenaar maar ook kleurdeskundige. Hij maakt onder meer schilderijen, tekeningen, geweven werk, ruimtelijke vormen, film, video, digitale media en vormgeving van binnen- en buitenruimtes (vaak met computergestuurd licht). In 1969 gebruikt hij voor het eerst een computer om een kunstwerk te maken en wordt daarmee beschouwd als een van de pioniers van de Nederlandse digitale kunst.

DE ACHTERKANT VAN EEN KLEUR

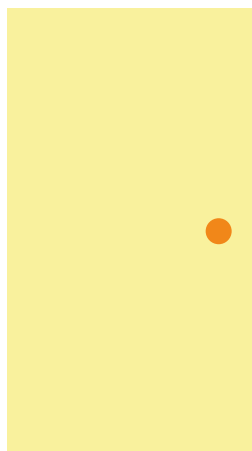
DOOR 61

HET JAAR 2061

DOOR 33

EEN LEVEN OFFLINE

DOOR 36

NIEUWE ONTDEKKINGEN
IN HET HEELAL

Rafaël Rozendaal, muurschildering van gekleurde deuren, 2022

- >> WELKE DEUR KIES JIJ?
- >> WAT DENK JE DAARACHTER TE ZIEN?

DE BETEKENIS VAN KLEUR

Welke kleur geef je jouw offline dagen?
Hoe zou het internet eruit zien als alle beelden in zwart/wit zijn?
In hoeverre wordt je kijk op je omgeving gekleurd door indrukken
en impressies uit de digitale wereld?

ZELF AAN DE SLAG IN CODA OF THUIS!

Zin om in CODA Atelier of thuis zelf te experimenteren? Dat kan! In CODA Atelier kun je je creativiteit loslaten op algoritmes, barcodes en QR-codes.

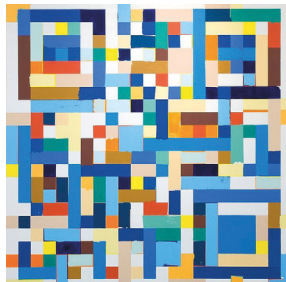
In het huidige digitale tijdperk waarin we snel swipen, liken en delen kan het werken met analoge middelen een uitdaging voor je creativiteit zijn die om een andere aandacht en focus vraagt. Heb je wel eens een binaire tekening gemaakt? Probeer het hier!

QR COLLAGE

Ontwerp een originele QR-code of verzamel allerlei QR-codes om een grote collage op papier te maken. Inspiratie vind je hier!

borduurwerk

Kyle H. Trowbridge, schilderij

Liz Defrain, collage

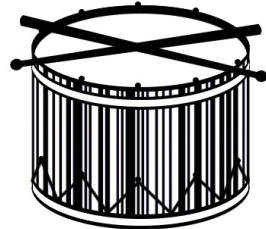
Michael Tompsett, illustratie

Börre Kunst, schilderij

Steve Simpson, illustratie

Steve Simpson, illustratie

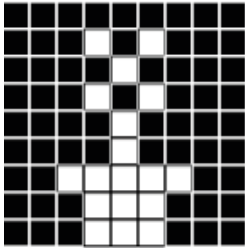
BARCODE OF ZEBRA?

Barcodes zijn zo geïntegreerd in ons leven dat het bijna niet meer opvalt. Producten in de supermarkt, boeken, tijdschriften, kleding; alles heeft een barcode. Een barcode bestaat uit een reeks lijnen en getallen. Kijk maar eens hoeveel er mogelijk is met een paar lijnen en getallen. Een barcode is een statisch beeld, totdat er ineens een zebra of krokodil tevoorschijn komt...

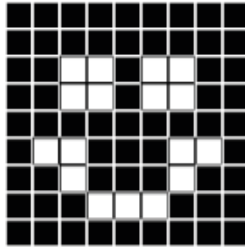
Laat je inspireren en maak een eigen ontwerp in barcode!

Bron afbeelding:

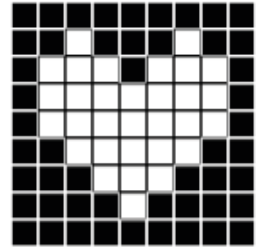
<https://maken.wikiwijs.nl/userfiles/72f2b60ef6322609b4955ba72a211cb523069466.pdf>

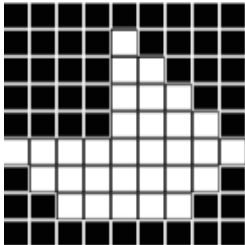
Afbeelding 1

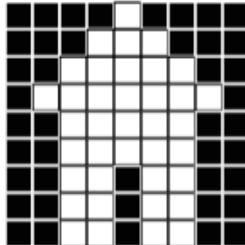
Afbeelding 2

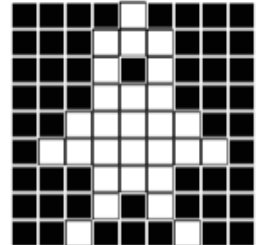
Afbeelding 3

Afbeelding 4

Afbeelding 5

Afbeelding 6

WAT IS EEN BINAIRE CODE?

Computers en robots praten niet in letters, woorden, tekens en taal zoals mensen dat doen. Ze hebben hun eigen taal die bestaat uit enen en nullen. Voor elke letter die wij hebben, heeft de computer een combinatie van acht getallen van 0 en 1. Dat noemen we een binaire code. Eigenlijk is het een soort geheimtaal! Heb je wel eens een binaire tekening gemaakt?

Scan de QR-code voor een uitgebreide uitleg.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal, © 2019. Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten. Doen!

Creative Commons licentie: CC BY-NC-ND 4.0 gemaakt door Frank Veenstra.

– BRONNEN

Mr. Motley

Algoritme connect

Kunstzone – welkom in een algoritmische cultuur

Wikipedia

<https://maken.wikiwijs.nl>

– AFBEELDINGEN

<https://michael-tompsett.pixels.com/featured/zebra-barcode-michael-tompsett.html>

www.borrekunst.nl

www.behance.net/gallery/7747763/Illustrated-Barcodes

www.popsci.com/diy/cross-stitch-qr-code

<https://qrcanvas.nl/>

Deze uitgave is een productie van **CODA Apeldoorn** | 2023
www.coda-apeldoorn.nl/computerkunst

